

Setlha sa go Faela Motšhelo sa 2022

Tshwane, 29 June 2022 – Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) di dirile diphethogo tše dikgolo kudu go Setlha sa Motšhelo sa go Faela sa 2022. Lenyaga, batho ka noši ba go feta 3 million ba balefela motšhelo bao e sego ba sebakanyana ba lekotšwe ka mokgwa wa othomethiki ke SARS gomme ga ba hloke go faela pušetšo ya motšhelo ge eba ba kgotsofaditšwe kedipoelo.

Go tsebagatšwa ga ditekolo tša othomethiki, gareng ga dimphafatšo tše dingwe lenyaga, go sepelelana le leeto la SARS la go aga le go fana ka tirelo ya bohlale, ya sebjalebale ya ditirelo tša ditseno ya go hlomphega, ya go botega gape ya go ratwa ke bohle. Theknolotši, tirišo ya data, bohlale bja ekišo le dipalopalo di kgontšhitše SARS go nolofaletša balefela motšhelo go obamela boitlamo bja bona bja semolao. Diphethogo tše ka moka tše mphsha di thekga maano a tebo ya rena ya go fana ka tlhaloso le tiišetšo ya tlhlohleletša setšo sa obamelo ka boithapo.

Sammaletee, tirišo ya theknolotši le data di kgontšhitše SARS go maatlafatša bokgoni bja yona bja go kgesa go se obamele le go dira gore go se obamele go thatafale gape go lefišwe dikotlo. SARS e tla lefiša dikotlo tša godimo [1] go balefela motšhelo bao ba dirago ka boomo go leka go kleima ditsenyagelo tše di sa dumelelwago goba go se laodiše letseno la bona ka maleba gammogo le dikotlo tša taolo ya go se obamele [2] go balefela motšhelo bao ba sa fihlelelego matšatši a makgaola kgang a Setlha se sa go Faela. Balefela motšhelo ba swanetše go lemoga gore SARS e na le phihlelelo ya methopo ya go fapana ya data, yeo e re kgontšhago tatelelo ya ditiragalo tša ekonomi le go tiišetša phethagalo le nnetefatšo ya ditaodišo tša motšhelo.

Setlha sa go Faela, seo se thomago ka beke ya mathomo ya Julae, se akaretša magoro aka moka a balefela motšhelo ka noši, ba sebakanyana le bao e sego ba sebakanyana, gammogo le ditrasete.

A. Ditekolo tša Othomethiki

Go ya ka tebo ya leano la rena la go nolofaletša balefela motšhelo go obamela, re tlhomile tekolo ya Othomethiki - re šupeditše karolo e kgolo ya balefela motšhelo bao e sego ba sebakanyana bao e lego balefela motšhelo bao ba lefelwago megolo ka semmušo bao ba ga gogelwago motlaodutše - gammogo le dikabelo tša thušo ya kalafo. Ka go diriša data ya leloko la boraro yeo e amogetšwego go tšwa go bašomi, balaodi ba sekhwama sa phenšene le dikimi tša thušo ya kalafo, SARS e kgonne go tlatša ditaodišo tša motšhelo legatong la balefela motšhelo gomme ya ba romela Tekolo ya Othomethiki.

Dikgato tša Tekolo ya Othomethiki di šoma ka tsela ye:

1. Go tloga ka la 1 la Julae, SARS e tla ngwalelana thwii le balefela motšhelo bao ba amegilego ka SMS le/goba imeile, e tsebiša balefela motšhelo ka ga ditekolo tša bona tša othomethiki;
2. Ge eba go na le tefelamorago yeo e lebanego molefela motšhelo, e tla lefelwa thwii ka pankeng ya molefela motšhelo mo diiring tše 72 tša kgwebo ka morago ga tsebišo. Ge eba go na le tšhelete yeo e kolotwago SARS, e swanetše go lefelwa ka Akhanteng ya SARS ya Panka, eFiling goba ka MobiApp ka letšatšikgwedi leo le laeditšwego.

[2] Kotlo ya taolo ya go se obamele ke kotlo tefelo ya go fihla ka R16000 kgwedi ka kgwedi yeo pušetšo ya motšhelo e dulago e šaletše morago.

[1] Kotlo ya go se laodiše tšohle (USP) ke kotlo yeo e lefišwago palo ya go fihla ka 200% fao SARS goba mokotla wa tšhelete ya naga o thatafalešwego ka lebaka la:

- go palelwa ke go romela pušetšo;
- go tshediša go romela pušetšo;
- setatamente sa go fošagala go pusetšo;
- ge eba pušetšo ga e hlokagale, go palelwa ke go lefala palo ya maleba ya motšhelo; goba
- go leka la maatla go efoga peakananyo ka mo go sa dumelelwago

3. Balefela motšhelo ba ka fihlelela ditekolo tša othomethiki ka dikanale dife goba dife tša SARS, tše bjale ka SARS MobiApp goba SARS efileng, go rulaganya le go tiišetša phethagalo le nnetefatšo ya tshedimošo yeo e laeditšwego go tekolo ya othomethiki;
4. Ge eba molefela motšhelo o kgotsofetše ka tekolo ya othomethiki, ga a hloke go dira selo gomme tshepetšo e tla phethagala mo maemong a;
5. Ge eba molefela motšhelo o hwetša gore go na le tshedimošo yeo e tlhaelago le/goba tshedimošo e fošagetšego, mabapi le mohlomongwe letseno goba ditshenyagelo, yeo e ka amago ditetelo, o swanetše go tsebiša SARS mo matšatšinga 40 a kgwebo a tsebišo ya tekolo ya othomethiki ka go romela pušetšo ya motšhelo go SARS.
6. Go tlhahloba tšeo di ka bakago kotsi:
  - a. Bakeng sa ditekolo tša othomethiki tšeo di rometšwego, SARS e dirle tshekatsheko ya maleba ya kotsi gape ntle le gore molefela motšhelo a romele pušetšo, ga go na tiišetšo, oditi goba tshepetšo ya kgogelomorago e tla thongwa ke SARS. Mo mabakeng ao a kgethegilego, dipanka di ka lemoša SARS ka ga dikotsi, tšeo di ka laetšwego go molefela motšhelo.
  - b. Bakeng sa dipušetšo tšeo di rometšwego ke balefela motšhelo, tshepetšo ya mehleng ya tshekatsheko ya kotsi ya SARS e tla didirišwa. Se se ka tlhoma tiišetšo, fao SARS e tla kgopelago balefela motšhelo go romela ditukumente tša thekgo go thekga tshedimošo yeo e laodišitšwego ka pušetšo ya motšhelo.
7. Ditekolo tšeo di Boeleditšwego tša dipušetšo tšeo di rometšwego:

Fao balefela motšhelo ba romelago pušetšo, a laetša gore ga a dumelelane le tekolo ya othomethiki ya SARS, SARS e etla tšweletša pušetšo gomme ya romela tekolo yenngwe ya go boeletšwa, yeoe ka dirago boitlamo bja go fapana bja ditšhelete, mohlala, tefela morago ya go fokotšega, tefela morago ya go oketšega goba tefelo yeo e swanetšego go lefelwa go SARS.
8. Dikganetšano le boipiletšo:

Ge eba ga a dumelelane le tekolo ya go boeletšwa, molefela motšhelo a ka tlhoma kganetšano, ka tshepetšo e tlwaelegilego ya dikganetšano le SARS.

B. Balefela motšhelo ba sebakanyana:

Balefela motšhelo bao e sego ba sebakanyana bao ba sa hwetšago ditekolo tša othomethiki gomme go hlokega gore ba faele pušetšo ba ka dira bjalo go tloga ka la 1 Julae 2022 go fihla ka la 24 October 2022.

C. Balefela motšhelo ba sebakanyana gammogo le dithomelo tša Ditrasete ba ka thoma go faela pušetšo go tloga ka la 1 Julae 2022 go fihla ka la 23 Janaware 2023.

Balefela motšhelo a tlhohleletšwa go letela imeile le SMS gomme ba se ke ba etela makala a SARS mo bekeng ya mathomo ya Julae. Bao ba sa ntšego ba kgetha go etela makala a SARS ba gopotšwa go dira dipeeletšo tša ketelo go mokgwatšhomo wa rena go tiišetša maitemogelo a tirelo e botse. Se se ka dirwa ka go romela SMS go 47277 ka lentšu "Booking" (Space) ID number/Passport number/ Asylum Seeker number, go etela wepsaete ya SARS (www.sars.gov.za) gomme o kgotle leswao leo le rego "Book an Appointment". Balefela motšhelo ba kgopelwa go diriša dikanale tša bona go dira peeletšo ya ketelo.

Balefela motšhelo ba ka diriša nomoro ya SMS ya 47277 go kgopela nomorotšhupetšo, go hwetša ge eba ba hloka go romela pušetšo le go hwetša setatamente sa akhaonte (lebelela wepsaete ya SARS go hwetša tshedimošo).

SARS e tloga e šoma ka thata go tšwelapele go mpshafatša ditirelo tša yona go balefela motšhelo ka go fana ka tlaleletšo ya ditšithale go kgontšha balefela motšhelo go dira ditransekšene le SARS ntle le go etela makala. Se se akaretša tirišo ya inthanete e bjale ka eFiling, SARS MobiApp, tirelo yeo e laeditšwego ka godimo ya SMS, wepsaete ya SARS le SARS Contact Centre.

SARS e gopotša balefela motšhelo gore ke tlolo ya molao go se faele pušetšo, goba go dira taodišo yeo e sego ya nnete goba ya go se felele – re gatelela gore SARS e tla lefiša dikotlo tša thomelo ya go latelwa gammogo le ditaodišo tša go se botege/tša go se felele.

Go latela tebo ya maano a rena a go šoma le baswarakabelo ba rena, SARS e bile le dikamano tše mmalwa le mekgatlo ya go fapana, go akaretša *Recognised Controlling Bodies*, go kgonthiša gore Ditsebi tša Motšhelo di kwešiša diphetogo tše di dirišwago lenyaga, go akaretša mabaka ao a amanago le ditekolo tša othomethiki.

SARS e sa ntše e leboga ka katološo maitekelo a bašomji le bafana ka data ya leloko la borago bao ba fihleletšego dithomelo tša bona tša letšatši la makgaola kgang la la 31 Mei 2022. SARS e tloga e lemoša ka kgalemo go bengmešomo le maloko a boraro bao ba sa obamelego, gape ba lemoge gore setheo se tlo ba šala morago bjale go dumeletšwe go ya ka molao.

Khomišinare wa SARS Edward Kieswetter o boletše gore, “Ditekolo tša othomethiki ka mokgwa wa diphetogo tše mpsha tše di akanyeditšwego go kaonafatša ditirelo tša SARS go balefela motšhelo. Go latela melawana ya gore tirelo e kaone ga se tirelo gomme se se tla dumelela SARS go tlhohlomišana le kgonagalo ya go se sa ba le Setlha sa Motšhelo, bjale ka ge re se tseba.”

“Re tloga re ikemišeditše e le ruri go koleka makgetho ka moka ao a lebanego Mmušo le go fana ka tirelo ya maemo a godimo kudu lefaseng go balefela motšhelo. Se se la kgontšha mmušo go fana ka ditirelo tša motheo go batho bao ba šaretšwego le malapa, go akaretša ditefelo tša motla o dutše, gammogo le go fana ka ditirelo tša hlokomelo ya maphelo,” Khomišinare o tlaleleditše.

Go hwetša tshedimošo enngwe, ka kgopelo ikgokaganye le SarsMedia@sars.gov.za